

»Srčna hvala, gospod doktor«, zahvaljeval se je Berger, spravljač denar, »v par dnevih vam denar povrnem. Rad bi se z vami še pogovoril o tem in onem, a mudi se mi; prosim, obiščite nas jutri, vas ni bilo že petnajst let pri nas! Še jedenkrat: srčna hvala, pobotnico sem vam dal, z Bogom!«

Iz nekdanjih dnij.

(Spisal J. O.)

6. Očetova pripoved.

Lepa, jasna noč je bila. Luna je čarobno razsvitljevala zemljo. Nikakega glasu ni bilo čuti, le kak pes je zatulil v bližnji vasi. Ura je imela udariti zdaj, zdaj polnoči.

Nekako plaho sva stopala z očetom — šla sva na kolodvor materi na-proti, ki so imeli priti iz mesta. Dolgo sva hodila pogovarjaje se o tem in onem. Kar oče obmolknejo. Bližava se skalovju, ki zija nad globokim brez-dnom Golobinjo.

»Tiho!« rekó oče, ko greva mimo, in se pokrižajo.

Tesno mi je bilo v tem trenutku pri srcu.

»Prišla sva srečno mimo, hvala Bogu!« izpregovoré oče.

»Kaj je neki vzrok, da se ljudje tako bojé tega kraja?« vprašam. »Tu in tam sem že kaj čul, a natančnega ne vem ničesar.«

»Straši tu, straši«, začnó oče. »Redkokdaj pride kdo srečno mimo. Ta sliši v brezdu bridko ječanje, oni vidi luč na parobku skal ali belo pošast, ki se plazi ob cesti. Rajni Koren in Petriček hodita nazaj, Bog jima daj že skoro večni mir!«

»Sta se li tukaj ubila?«

»Da, oba sta našla v Golobinji svoj grob. Povest je obširna, a predno prideva do kolodvora, povem ti lahko vso. Pripovedovali so mi jo moj rajni oče, star in izkušen mož — Bog jim daj dobro!

Bilo je v času francoskih vojská. Ljuti sovražnik je pridrl v milo našo deželo in hlastno povžival krvave žulje naših pradedov. Tudi naša vas je bila v oblasti Francozov. Pri Korenu je stanoval častnik z oddelkom vojakov. Koren jih je moral — kakor drugi gospodarji — rediti na svoje stroške. To je delalo sive lase mlademu gospodarju, ko je moral prodati iz hleva sedaj prešiča, sedaj vola, da je preživil trdosrčneže. A vse to ni bilo dovolj. Ko so morali bežati pred našimi vojaki in zapustiti Kranjsko, požgali so hu-dobneži pri odhodu Korenu hišo in hlev.

Da bi si mogel zgraditi novo pohoštvo, si je izposodil nekaj stotakov pri Petričku. Ta je bil tisti čas najpremožniši v vasi. Pečal se je z obširno kupčijo, imel je dobro obdelano polje, poln hlev živine, v omari pa denarja, ki si ga je bil pridobil večinoma po krivičnem potu. Izposojeval ga je na

velike obresti, in če ni mogel dolžnik plačati ob gotovem roku, prodal mu je vse, kar je imel. Temu oderuhu je prišel tudi Koren v pest. Zmenila sta se in naredila pismo, da mu izplača ves denar v treh letih.

Z izposojenim denarjem si je Koren nekoliko opomogel. Sezidal je čedno hišico in nakupil potrebnih stvari. Živel je mirno s svojo ženo in jedino hčerko Ančiko. A hitro so minila tri leta, in prišel je čas, da bi plačal izposojeni denar. A kje naj bi vzel kar v hitrici toliko vsoto? Revež se ni vedel kam obrniti. Petriček ga je izročil sodnji, in vse posestvo je bilo prodano na dražbi.

Minilo je nekaj let po tem dogodku. V naši vasi se je marsikaj spremenilo. V Korenovi hiši je bil drug gospodar — neki tujec z Dolenjskega, ki je kupil na dražbi celo posestvo. Koren je bil radi te nesreče ves zbeگان. Pobegnil je iz vasi, da ni nikdo vedel, kam. Žena njegova je umrla same žalosti, in Ančiko so vzeli usmiljeni ljudje k sebi.

Pri Petričkovih jim je vedno dobro šlo. Gospodar je hodil po svoji navadi po kupčiji in je tako bogatel čimdalje bolj.

Bilo je na praznik sv. Jerneja — semanji dan v trgu. Petriček je napravil prav dobro kupčijo z živino in se veselo vračal zvečer proti domu. Ničesar hudega ne sluteč pride do Golobinje. Kar plane izza skal predenj strgan, razcapan človek in zavpije:

»Stoj, da se malo pomeniva!«

Bil je Koren. Petriček ga je spoznal po glasu.

»No, cigan ciganasti«, zareži se zlobno Koren, »sedaj sva skupaj. Če imaš kaj na vesti, skesaj se. Bije ti zadnja ura.«

Petriček s treso ko šiba na vodi in obeta, da mu hoče vse povrniti, ako ga spusti.

»Da, tudi jaz sem te prosil, ko si me podil iz rojstne hiše z družino vred, a ti si bil gluh za vse to. Ti si kriv smrti moje žene in žalostne osode moje hčerke, ko si mora revica iskati kruha pri tujih ljudeh. Potepati sem se moral radi tebe po svetu, a kjerkoli sem bil, vedno sem imel tebe v mislih. Vedno sem želel maščevati se nad teboj, in danes se je približala ona zaželena ura.«

Pri teh besedah zgrabi Koren Petrička čez pas in ga skuša vreči v prepad. A ta se ga objame krčevito okoli vratu — in oba zdrčita v globočino.

Drugi dan iščejo Petrička povsodi, a nikjer ga ne morejo najti. Sin Anton se napoti v trg, da bi tam kaj poizvedel. Na poti zagleda pri Golobinji očetov klobuk, ki je ležal na tleh. Padel mu je namreč z glave, ko ga je bil napadel Koren. Anton vzame pokrivalo, hiti na vso moč proti domu in pokaže materi, kaj je našel pri brezdnu. Ženi se takoj vzbudi strašna misel, da se je njen mož ponesrečil v globočini. Brž skliče nekaj sosedov, in ti gredó z vrvjo in nosilnicami k nesrečnemu kraju. Najdrznejšega spusté po vrvi doli, in ta jim pové, da sta na dnu dve trupli. Izvlečejo ju na prosto. Bila sta Koren in Petriček.

Čudno se je zdelo ljudem, ko so zagledali mrtvega Korena, o katerem so menili, da se je izgubil in da hodi po svetu, Bog vé kodi. Da je on zvršil ta strašni čin, je bilo jasno vsem A — kakor se je izrazila komisija — je storil to iz blaznosti. Bog naj ga zato ne sodi preostro!»

Po zadnjih besedah oče prenehajo. Bila sva pri kolodvoru.

Milénica.

Trga Milénica rožice
In jih zatika v láse,
Sede v senčno utico,
Z njími nedolžno ígrá se.

Trga rožicam lističe
„Pekel — více — nebesa“
Pazno počasi govori
Pa po tleh jih stresa.

Trga rožicam lističe —
Vedno nebesa našteje,
Smeje se njeno líčice,
Srčece njeno se smeje.

Trga rožicam lističe —
K nji pa nebeški krilatci
V haljah blestečih príplavajo,
Z njo se igrajo kot bratci.

Smiljan Smiljanič.

Pesem starega ovčarja.

Pojdite, srečne ovčice, se past!
Saj vas bom čuval prav skrbno in zvesto.
Travnica sočnata gré naj vam v slast,
Pasite se, kjer najboljše je mesto!

Ljubil vas bodem kakor nekđaj,
Ko me še solnce mladosti je grelo,
Čelo mi dičil detinstva sijaj,
Bílo mi srce nedolžno, veselo!

Želja med svet me je gnala odtod!
Pustil sem vas, prijatelji zvestí!
V svetu živeti res dá se povsod,
Ako le imaš glavo na mesti.

Videl bogastvo in blesk sem ljudij,
Videl po svetu sem kraje cveteče,
Vendar srce zadovoljno še ní,
Ako pogreša neskaljene sreče.

Srečen sedaj sem in prost vseh nadlog,
Ko sem povrnil spet v rodne se kraje;
Leta, ki mi jih odločil je Bog,
Ovce, med vami prežil bom najraje.

Angelar Zdenčan.

